

1919.

საქართველოს
განათლების

საბავშვო

საგანმანათლებლო ჟურნალი მხიარულოვანთათვის

1919.

მ. ს. გ. ო.

№№ 1—2.

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

I. ბროლიკოს კბილი სტკიცა,—სურათი . . .	1
II. ზამთრის ზეიმი,—ლექსი ვ. რუსისის . . .	3
III. ხის ფეხსაცმელი,—ელისა	4
IV. ჩურჩხელების ქურდი,—პიესა ერთ მოქმედებად გ. კაღელაშვილისა	9
V. კუკურა სურგულაძის ხსოვნას,—ლექსი ი. სისარულაძისა	14
VI. შავი კოდალა, ლეგენდა (თარგ.) დ. ნაკაშიძისა	16
VII. ოთარი სოფელში (პურის მოყვანა),—ფარასა	18
VIII. ვარდის სიმღერა,—ლექსი დ. კალიაშვილისა	26
IX. ლურსმანი,—(თარგმანი) თ. კახდელავისა . . .	27
X. თავაზიანი პასუხი,—ლეო იმნაძისა	37
XI. გემრიელი სახელი,—(თარგმ.) ნ. ყორნაბაშისა	39
XII. კატა და ლომი,—ივან-არაკი ი. სისარულაძისა	41
XIII. შოშია,—შედგენილი X-ისა	42
XIV. გასართობი: შარადები და რებუსები . . .	46
XV. შემოწირულება	48

საქართველო

საქართველოს მხარის

№ 1.

1919 წლის, 16 იანვარი.

138
1919

12-1948
R-5890

ბროდიკოს კბილი სტეივა.

ზამთრის სეიმი.

ზამთარი მოდის, მოცეკვავს,
ხელში უბყრია ნალარა;
მთა თეთრად მოაგვირისტა,
ბარი კი გააქალარა!

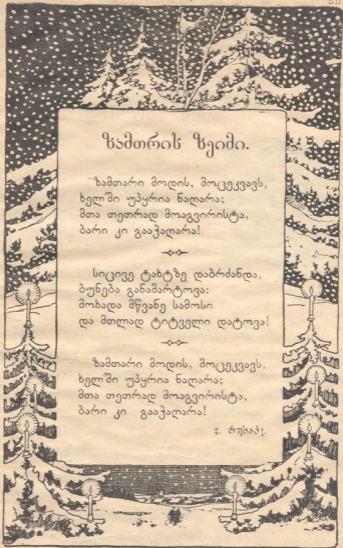

სიცივე ტახტზე დაბრძანდა,
ბუნება განამარტოვა:
მოხალა მწვანე სამოსი
და მთლად ტიტველი დატოვა!

ზამთარი მოდის, მოცეკვავს,
ხელში უბყრია ნალარა;
მთა თეთრად მოაგვირისტა,
ბარი კი გააქალარა!

ვ. რუხაძე.

ხის ფესხაცმელი.

I.

ვდილო, დედილო, აი წერილი მოგი-
ტანე,—ეუბნება ექვსი წლის ვანო თავის
დედას და თან წერილს აძლევს. თიკო
სხნის წერილს და სმა-მალღა კითხუ-
ლობს: „მე სვალ მატარებლით მოვალ,
— გიორგი“. თიკოს სასუსე სინარული ისტება და ვანოს
ეუბნება:

მოდო, კენაცვალე, ჩემო ბიჭუნავ, ვაკაცო ამისთანა წე-
რილის მოტანისთვის. სვალ მია უნდა მოვიდეს, ოთხი წელი-
წაღია ომში იყო. აბა, მენ იცი, არ გადაჯაურო, თორემ ისე
ძალე გაკვეთდა. რამდენ ომის ამბებს გვიამბობს? ვანოს გაუ-
ღია ზირი და დედის გარტაცებით უგდებს უურს.... ბავშვს უნდა
წარმოიდგინოს მია გიორგი და მის თვალ წინ გონებაში ისტ-
ება მადლი ტანის თეთრ ცხენზე მჯდომი, სამხედრო ტანი-
სამოსში გამოწყობილი ვაჟკაცი, სწორედ ისეთი, როგორც
ნახა წარსულ კვირას ქუჩაში, ჯარს რომ მიუძღოდა. ძალე ვანო
ძირბის ამხანაგებში და უსიარებს თავის სინარულს. ვანო უამ-
ბობს მათ, რომ მია გიორგი გამარჯვებული მოდის ომიდან
და ეველა დაინახავს, როგორ შემოატყენებს ის ეზოში თეთრ
ცხენს. ბავშვები უგდებენ უურს და ვანოსე არა ნაკლებ ელიან
ბიბია გიორგის.

II.

შორე დღეს თიკო დიდიდანვე შეუდგა სამხადისს, და-
 ალაგა სახლი, დაგუა ეხო, დაურეცხა და დაუკრა ვანოს ტა-
 ნისამოსი, მხოლოდ როცა იმის ფესხსცმელს უეურებდა, თავს
 იქნედა, რადგან კაი ხანია ვანოს ისინი დაგლეჯოდა და ახა-
 ლის უიღვა ძალიან მხელი იყო თიკოსთვის. სამხელი სი-
 ძვირის გამო შეუჭრებაც კი ვერ შეეებნა, რადგან ზურის უიღ-
 ვას ვერ ასდიოდა. ვანო ბეურჯურ დააღონა უფესხსცმლობამ.
 სშირადაც ტიროდა, როცა კვალი შეერწობოდა ტიტველ ფეს-
 ძი, უფრო კი მძიმნ დაღონდებოდა, როცა თავის ამხანაგებს
 ახალი ფესხსცმელით ნახავდა, ნამერჩხავად როცა იმის საეყარე-
 ლი ამხანაგი ქეთინო ახალი ლამაზი ფესხსცმელით მოდიოდა.
 ქეთინო და ვანო ერთად იუენენ შესრდილნი, და კათენდებოდა
 თუ არა, ერთმანეთთან უნდა გაქეულეუენენ. ქეთინო შემდეგული
 კაცის შეილი იყო და უოჟელთვის კარკი ტანთსაცმელი და ახა-
 ლი ფესხსცმელი ჰქონდა. ვანო სშირად სთხოვდა დედას მეც
 ისეთი ფესხსცმელი მიეიღე, როგორც ქეთინოსა აქვსო. დე-
 დაც ჰპირდებოდა, როცა კი შეიძლებ, უთუოდ ლამაზ ფესხსც-
 მელს გეიდიო. ვანოც ელოდა და ამხანაგებთან თამამობაში
 ავიწეებოდა ახალი ფესხსცმელი და ბეური სხვა ნაკლიც. სა-
 ლამოთი დედამ მორთო ვანო და თვითონაც მოემხადა მძის
 დასასეკერათ, რომელსაც მოუთმენლად მოელოდა. თიკო აქ
 მორი სოფლიდან იყო გამოთხოვილი, ობოლი, — მძის მეტი
 ქვეანახე მახლობელი არეინ გახნდა. ის თავის მძახე ათი
 წლით დიდი იყო და შეიდივით ჰეჟანდა გამოხდილი. სანამ
 გიორგი ომში ეგულებოდა, თიკოს მოსვენება არა ჰქონდა, და
 ახლა დამშვიდებული გულით, რომ მძა არა ჰეჟანს განსაც-
 დელში, მოელოდა მის შესეედრას... მორიდან მატარებელის
 ხმა მოისმა, ცოტა ხნის შემდეგ გიორგიც გამოჩნდა ზატარა

კალათით სულში. თიკო და ვანო მიეკებნენ გიორგის, გადგებოდა კოცნეს საუფარული სტუმარი და ეველანი სახლში შევიდნენ. აბა მოდი ჩემთან, ბიჭიკო, — მიუღღერსა გიორგიმ ვანოს და მუსლსე დაისვა, — რამოდენა კაცი გამსდარა, ძაღუ მხარში ამოგვიდგება და მამის აღარა გავვიჭირდება — რა, ჩემო თიკო.

— ასლაც მშველის, ენაცვალოს დედა; ბატკანს უკლის, ლიტორით წუხელი მოაქვს, წიწილებს აჭმევს, — უძობობდა თიკო და თან საუსმეს ამხადებდა. ძაღუ ეველანი მაგიდას შემოუსდნენ და მადიანად შექცევდნენ კემრიელად მომხადებულ საჭმელებს. ვანო კვერდიდან არა შორდებოდა გიორგის და თუშცა ისეთი არ გამოდგა, როგორსაც ელოდა, მაგრამ მანც კატაცებით უკდება ეურს ძიას ნაამბობს. გიორგი დაწვრილებით მოუყვა დას თაყის თავგადსაყვალს; ჯერ იმის საძინელებას, რომლის მოკონებაც კი ჟრუანტელს ჰგვრიდა ეველას, მერე იმის შესასება, თუ რა ბედნიერები იყვნენ ეველანი, როცა შერიგების ამბავი გაიკვს და რა სისარულით გამოემკხა ვანო სახლში. ეველანს მარცვაჯდნენ და სმირადაც კოსოცაჯდნენ, — ძლივს გადავრნი იძათაო, მომკლავდნენ, რომ არ გამოვზაროდიო და შოელი ბარგი და ფულიც იმათ წამართყესო, — დაამთავრა გიორგიმ. ვანო დიდხანს უკდება ეურს, შემდეგ მის დაღლილ კონებაში ეველაფერი აირია და ძილმა წაართვა თავი. დედამ აიყვანა სულში და ტანთ განადა.

— ფესები სულ სულ იქვს, ენაცვალოს დედა, — ოსურით ამბობს თიკო, — რა ვქნა, მეტად ვასჭირდა ცხოვრება, ეს ბავშვი სულ ფესშიმეკვლა დადის, ფესსაცმელის შევასწრებაც კი ვერ ვამბობდნია...

— იცი, თიკო, — უთხრა გიორგიმ, — იქ, სადაც ჩვენ ვიყავით, ღარიბი ხალხი სულ ხის ფესსაცმელით დადის. ქვემოთ

ძირი სისაა, ზემოდგან ტუავი აქვს დაკრული, არც სისველე შედის და მკერებიც არის, ტლანქებია, მკერამ დიდხანსა სძლებს. მენ ძველი ტუავი კაქნება, მომეცი, და მე სულეუ ფესსაცმელს კაუკეთებ ვანოს, მერე იქნება ისე მოკვეწიანოს, რომ მესვეწებოდე, მეც კამიკეთო,—დაათავა სიცილით გიორგიმ.

III.

მეორე დღეს ვანომ, რომ გაიღვიძა, გაიგო, რომ მისი იმისთვის ფესსაცმელი უნდა შეეკერა. მარდად წამოსტა, ჩაიცვა, მოურბენინა დედას წვაროდან ლიტრით წვალი, უშველა ბატენის ამომეება და, როცა ეგულა საქმე გაათავა, მის ვერდიდან აღარ მოძორებია; გაათავეს თუ არა საუსმე, საქმეს შეუდგნენ. ითავეს კარგი სუფთა ფიცარი, ფიცარსე მამ ვანოს ფესი დაადგმეინა და ფანქრით შემოსანა, მერმე ეს შემოსანული მჭრელი დანით შემოთალა. ეს მხელი საქმე გამოდგა, რადგან საქმე იარაღი არა ჰქონდათ. როდესაც ორივე ძირები მხად იყო, მამინ ძველი ტუავებისგან, რომელიც წინათვე დეებოთ მია გიორგის, ზედა ზირები გამოსწრა. ეს ტუავები ფიცარსე წვრილი ლურსმნით დააჭედა, ისე კი, რომ ვანოს ფესი არა სტკენოდ. მალე ფესსაცმელი მხად იყო; მართალია ცოტა ტლანქები იყო, მკერამ ვანო ამას ვერ ამხნევდა. იმის სინარულს საზღვარი არა ჰქონდა, როცა ჩაიცვა. ფესსაცმელს იატაკსე რახა-რუსი გაჭიანდა და ეგულაზედ უფრო ეს ახარებდა ბავშვს...

— დედილო, ახლა არც ფესში ეკალი შემეწობა, და არც დამისველდება, საცა მინდა გაუიქვევი,—ამბობდა ვანო, თან დედას ეხეოდ, მისთვის კი აღურსი და მადლობა ვერ კაუბედნა, რადგან სცხეუნოდა.

— შეიძლება, დედა, ქვითინოსთან წავიდე, — ჰკითხა იმან დედას.

— შეიძლება, შეილო, მხოლოდ ნუ დაიგვიანებ, სადაპოა, და ბატკანს მოვლა უნდა;— ამ სიტყვების დათავება ვერ მოასწრო თიკომ, რომ ვანოს ფესვსაძელის ბრახუნითა მოისმა ქვიანი ორღობიდან. ის სისარულით მიბრუნდა, რომ თავის საუკარულ ამხანაგ ქეთინოსთვის ახალი ფესვსაძელი ეხვეებინა.

IV.

შებინდა. თიკო ფურსა წველის, მია გიორგი გასვოსა კითხულობს. ვანო მიძადარა დერეფნის კუთხეში და სასესე არა-ბავშური დღღონებული გამოძეტველობა აქვს...

— რა მოგივიდა, კენაცვადლე, რათა ხარ დღღონებული? მიუბღერსა დედამ ვანოს, როცა ოჯახური საქმე გაბათავა და დერეფანში გამოვიდა.

ვანოს გული ამოუჯდა დედის ბღერსიან კილოს გაკონებესე, მოესვია და უთხრა:

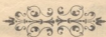
— იცო, დედიკო, ქეთინოს სუელ არ მოეწონა ხეში ფესვსაძელი, მითხრა, ეკ როგორ ჩაიცვი, ბრახუნებით, მათხვარა ხომ არა ხარ, მე მაგას თავის დღეში არ ჩაიცვამდიო, — უამბობდა ვანო დედას და თან უფრო და უფრო მწარეთ ქეთინებდა... დედა ამძვიდებდა ბავშვს, სწმენდა ცრემლებს და ჭიბრდებოდა, რომ უეიდის ღამას ახალ ფესვსაძელს...

— მანამდის კი ეს ატარე, სომ ბიძია გიორგის გაკეთებუღია, და ეკალიც არ შეგერწობა ფესში.

ვანო ერთ წუთს ხემად იყო, მერმე ასწია თავი, ცრემლები მოიწმინდა ვაიდიბა და სიტყვა:

— დედილო, ჩვენ იატაკსე არც ისე აბრახუნებს!

ვლო.

რურჩხალების ქურდი.

კომედია 1 მოქმედებათ.

სცენა წარმოადგენს სასადაღო ოთახს.

მომხმედნი პირნი:

- 1) ვასილი 10 წ.
- 2) ვახტანგი 9 წ. (ვასილის დისწული)
- 3) ელისაბედი (პირველის დედა, მეორეს—ბებია)

- ვასილი** (მაგიდასთან ზის, წიგნს კითხულობს) ვახტო!
- ვახტანგი** (თავისთვის) დღეს მასწავლებელმა ანგარიშში ორი დამისვა, ქართულშიც ორი მივიღე. ორი და ორი—ოთხი.
- ვასილი** ბიჭო, მე ორებზე კი არ გელაპარაკები, მე სხვა რამეზე მინდა გკითხო: მოგწონს ვანოს საქციელი? საბრალო ჩიტი!
- ვახტანგი** ვასო, ბებომ ჩურჩხელები სად შეინახა?
- ვასილი** (იცინის) სასაცილო დისწული მყავხარ, ვახტანგ. ნათქვამია—„მელას რაც აგონდებოდა ის ეზმანებოდაო“. ეგ შენი მუცელი ისე გაწუხებს, რომ ქურდობას ჩაგადენინებს ხოლმე.
- ვახტანგი** განა ბიძია ვასია ვარ, რომ ყურძნის აკიდოები მოგპარო ბებოს!
- ვასილი** იმისათვის დამაბეზღე? ვახტო, იცი რა გითხრა, ტყუილად დაბრალება კარგი არ არის. შენ ხშირად იპარავ ხოლმე ხილს, მაგრამ მე არასოდეს არ დამიბეზღებია.
- ვახტანგი** ალბად შენ მოგასწრობენ ხოლმე და!

- ვასილი** არა, ვახტანგ, ვერ მომასწრებენ, იმიტომ რომ მე არაფერს არ ვიპარავ. შენ ყოველთვის მოგასწრობენ ხოლმე, მაგრამ... გეტყვი-კი—ქურდობა უსინიდისობაა.
- ვახტანგი** (გაბრაზდება) იქით მომშორდი შე „პაქალავ“*!
- ვასილი** შენ რაც გინდა, ის დამიძახე, მაგრამ იცოდე, მე სიმართლეს გეუბნები.
- ვახტანგი** შენ არ იყავ თათარაში გავლებული ვაშლი, რომ მოიპარე? თუ ბებოს ვერ უთხარ და!
- ვასილი** უთხარი, უთხარი. კი არ მოვიპარე, დედას ვთხოვე და მომცა. ნახევარი შენ რომ გაქამე, ამისათვის მოპარვასაც მაბრალე? რათ მინდა ქაჯან, მოვიპარო, ვეტყვი დედას, და მაკმევს. შენ ჩემზე მეტს ხილს გაძლევს ბებო, მაგრამ ქურდობას არ იშლი.
- ვახტანგი** (თითქმის ტირილით) დაიცადე შე „პაქალავ“ შენა! თუ ქურდობაზე, მოგასწარი, ბებოს არ უთხრა და!
- ვასილი** აგრე იყოს ეცადე როგორმე! მე შენთვის არა მცალიან, გაკვეთილი უნდა ვისწავლო. (წიგნით ხელში გადის)
- ვახტანგი** (მაგიდასთან ზის. ჯიბიდან კოჭებს იღებს) ეს წითელი კოჭი რა ჯილაა, „უჩიტლიანთ“ მიშას მოვპარე; ბევრი ეძება იტირა კიდევ, მაგრამ არ ვამოუჩინე. (კოჭებს ათამაშებს). „ჩურგენი“, „პატივი“, „ქისი“. ბიჭოს! მე მოვიგე, შენი კუჭისა შენი! (წიგნს დაბლა დაადგებს, თამაშობას იმეორებს, შემდეგ კოჭებს ჯიბეში იწყობს და აქეთ-იქით იყურება). ვასიკომ რომ არ მითხრა, განა ჩურჩხელებს მე თვითონ ვერ ვიპოვი? (ეძებს) იტყვიან — რათ მოიპარეო? რა ვქნა, რო მინდა!!, (კალათას ახდის და თავს შიგა ჰყოფს) სადა ყოფილა, შენი ქირიმე. (ერთს გაკმენჩავს, მეორეს ჯიბეში იღებს, ამ დროს კალათა ზურგზე ეცმება. წვალობს და ვერა დგება. ვაიმე, მიშველეთ, მიშველეთ!!.

*) „პაქალავ“ — გამოცვლილი სახელია.

ვახტანგი (ორ ნაბიჯს წინ გადასდგამს)

ელისაბ. მაშ კარგი, რაკი თქვენი სწავლით ჩემს გულს ახარებთ, თქვენთვის კიდევ არა მშურს თითო ნიგვზის ჩურჩხელა (კალათასთან მიდის, ხდის) ბიკებო! ვინ მოიპარა ჩურჩხელები, ჩქარა მითხარით! (ვასიას) ეს სულ შენი ბრალია, შე... აბა რა ვქნა, როგორ დაგწყევლო: დედის გული ვერ გაიმეტებს შეილს; მაგრამ სასტიკი ზომებს კი მივიღებ, რომ ეგ საძაგელი ხელობა დაგავიწყებინო. სამი დღე და ღამე უსმელ-უტყმელი გამყოფებ, შიმშილით დავასუსტებ. იცოდე შე ქურდი ადამიანი მძულს, მძაგს. ქურდს მე ვერ შეურიგდები, ქურდის გზა ციხე ან საღორჩობელაა! (ვასილი გაშტერდება) დაიკარგე აქედან, აღარ დაგინახოს ქურდი შეილი ჩემმა თვალებმა. (ვასილი გადის) (ვახტანგს) აჰა, შეილო, ჩურჩხელა. ვასიას კი არ ვაქმევ, ის ქურდია.

ვახტანგი (თავჩაღუნული სდგას)

ელისაბ. ვახტანგ, აჰა, შეილო!

ვახტანგი (ტირილს იწყებს)

ელისაბ. (მიუახლოვდება) რათა სტირი, ჩემო ძვირფასო!

ვახტანგი მე ძვირფასი არა-ვარ, მე ქურდი ვარ!...

ელისაბ. უი, დამიდგეს ორივე თვალები. ეგ რა მითხარი!

ვახტანგი მაპატიე ბებო!

ელისაბ. რა გაპატიო?

ვახტანგი (ტირილით) მე მოვიპარე ჩურჩხელები, ვასია...

ელისაბ. რა ვასია, იმანაც მოიპარა?

ვახტანგი არა, ის ქურდი არ არის.

ელისაბ. მაშ რა არის, კარგია?

ვახტანგი კარგია, ქურდობა არ იცის.

ელისაბ. მაშ კარგი, ახლა გაპატივებ, მხოლოდ შემდეგში აღარ მოიპარო, თუ ბებო გიყვარს. აღარ მოიპარავ?

ვახტანგი არა!

ელისაბ. შეილო, ქურდობა ავაზაკობაა. დაეჩვევი და შენი ცხოვრება უკუღმა წავა. მე რო გაპატიო და დღეს ხმა არ გაგცე, ხალხი არ გაპატივებს, დაგსჯიან, მე კი

შენს გამზრდელს ლანძღვა-გინებას შემომითვლიან.
გინდა რომ გალანძლო ბებია—შენი?

ვახტანგი არა!

ელისაბ. არა და შენი მუცელი დაარიგე, რომ ქურდობა აღარ
ჩაგადენინოს.

ვასილი (გარედან) დედი, ნება მომეცი ოთახში შემოვიდე.

ელისაბ. მოდი, შეილო, მოდი, შენ მართალი ყოფილხარ. მარ-
თალ ადამიანს აქაც და სხვაგანაც ღმერთი ინახავს.

ვასილი (შემოდის სიცილით) (ვახტანგი კუთხეში ტირის).

გ. კოლელაშვილი.

ფარდა

კუკურა სურბულაძის ხსოვნას.

ასი იყო, ძალხაზი
ჰაწაწინა კუკური,
თვალ წარმტაცი, უთ ვარდი
დილის ცვარ დანაპკური.

ნორჩი იყო, ვაკობი,
ნორჩი, გაუფურჩქნელი,
მოსწედა მშობლიურ გულ-მკერდს,
დაეუფლა ქვესენელი;
მისი შავი თვალები
სიმკვირცხლით ცქრიალებდა,
ის მწვერივით გოგავდა,
გვრიტივით ფრთხილებდა,
ხან აქ იყო, ხან იქა,
დაჭხტოდა და დაჭფრენდა,
უველას სინარულს ჰკვირიდა,
უველას სიამეს ჰფენდა;
დღითი დღე იზრდებოდა,
ტურფად იფურჩქნებოდა,
ვის კკონა, თუ ასე
უცნოდ დასჭენებოდა!!...
მშობლიურ მკერდს ჩამოსწედა
ვარდი გაუფურჩქნელი,

ვერ შესძლო აუვაუება,
 დაეფრქვია სურნელი.
 დაგვეპარება, მოგვძორდა
 საეუარელი გოგონა,
 ეუელას გული დაგვწკვიტა,
 სულ ეუელა დაგვადღონა;
 მაგრამ კუკურას ხსოვნა
 ჩვენში მარად იქნება,
 ჩვენს გულში იუვაუილებს
 არას დროს არ დასწყნება.

ი. სიხარულიძე.

ზავი კოდალა

(1916 წ.)

რთხელ ქრისტე და ზეტრე მოციქული მოვსაურობდნენ. ძლიერ დაიდაღნენ და მოძივდათ. შევიდნენ ზატარა სოფელში, მიუხსლოდნენ ერთ ქოსს და დაინახეს — წითელ თავსაყარანსი ქალი ცომს სეღდა. მისაღებობს შემდეგ ქრისტემ სთხოვა ქალს:

— დედილო, გაგზამე რამე, ზატარა კვირი გამოგვიცხვე.

— დიდი სიამოვნებით გამოვიცხობთ ზატარა კვირს, — დასთანხმდა კერტრუდა (ერქვა დედაკაცს). აიღო ზატარა ცომის გუნდა და დაიწყო ცაღკე სისქებით სეღვა; მაგრამ რაც უფრო მეტს სეღდა, ცომი თანდათან იხრდებოდა და ბოლოს ისე გაიხარდა, რომ მთელ ვარცლში არ ერქოდა. შესედა კერტრუდამ და დაენახა ამდენი ცომის მათხოურებისათვის მიცემა, ამ დიდ ცომს მოსწვივებ ზატარა ნაჭერი და დაუწყო სელახლა სეღვა. დახეთ საკვირველებს, ცომი კიდევ უფრო გაიხარდა. კერტრუდას კიდევ უფრო დაენახა ამოდენა ცომიდან კვირის გაკეთება!

— არა, — უთხრა მან მოვსაურებს, — წადით თქვენი ცხით, არაფრის მიცემა არ შეძილდა თქვენთვის, თვითიხაც სეღავთ რამოდენა ცომი გამოდის და ამოდენა კვირის გაკეთება თქვენთვის არ შემეტება, შენახება.

ზეტრე მოციქული მიუბრუნდა ზურმავე ქალს და უთხრა:

— რადგან აკეთი ბოროტი ხარ, და არ გაკეთებ ერთი ნიჭერი ზური მსიურებისათვის, გადაიქცეა ჩიტად და შენი სახ-

რღო ხის ქერქ ქვეშ ეძიე; წელის დაღვევა მხოლოდ წვიმას
შეკემღება.

ვურ მოასწრო ზეტრემ თავის სიტყვების კათაფება,
რომ გერთრუდა კოდალად გადაიქცა და ბუხრის მილი-
დან თავისუფლად გამოფრინდა. მას შემდეგ ცხოვრობს კოდა-
ლა-ნიტი ტყეში, ცოცხავს ხეებზე და კორტნის ხის ქერქს თა-
ვისი მაგარი ნისკარტით ის მთლად მავია, რადგანაც საკვამ-
ლედან გამოფრენის დროს სრულიად გაიძურა და მხოლოდ
თავის ქალაზე შერხა აღისფერი ქუდი. გაჭირვებულად ცხოვ-
რობს კოდალა თავის ზურ-მავობის მიხედვით, მხოლოდ წვიმიან
დღეს ეგებება ის სისხარულით, რადგან იკლავს წუურვილს.

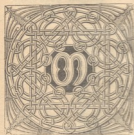
ლილი ნაკაშიძე.

F-5820

ოქტაბრი სოფელში.

(პურის მოყვანა)

უძველესი თებერვალი 3 დღე იყო ჩამოსული, მაგრამ მშუნიერი სითბო იდგა. განა თუ თოვლი იყო სდამე, ტალახიც კი არსადა სსანდა, კარდა ჩრდილებსა. სოფელი სუნას კშურებოდა.

— აბა, ოთარ, სჯალ უნდა ვსნათ. იანვარში რა იძახდი: როდის შეიბძება გუთნები, რასა ცდებინათ. აჰა, ახლა დროა, — უთხრა თაჲს ტოლს ქალაქიდან ჩამოსულ ბიჭს სოფელელმა ბიჭმა შიომ.

— რატო იანვარში არა სნავდენ? წყალკურთხევის შემდეგ სიამ თოვლი არ იყო. მხოლოდ აქა-იქ თუ შიომებნებოდა.

— იანვარში მიწა აუად არის, და ამის გამო სუნა არ შეიძლება.

— გუთნს აბაძი?

— არა. ანეულების სუნა ჯერ აღრება. ახლა ორსეღს ვაბაძი — სექრე უნდა ვსნათ.

— სექრეს რატო გუთნით არა სნავთ?

— გუთნით შემოდგომასე ვხანით, მაგრამ წვიმების გამო სულ ვერ დავხანით, და იმიტომ ახლა ორსულთ მოგხნავთ და მოვთესავთ კიდევცა.

ოთარი ქალაქში სწავლობდა, მაგრამ რაკი ქალაქში მალთან უნებრობა იყო, ამის გამო ოთარის მამას ბავშვები სოფელში წაეყვანა: სულ ერთია, ცარიელ კუჭსე რა სწავლა უნდა იყო სო. მასწავლებელიც თან ჰყვანდათ.

— მამ, ადრე გამაღვიძე. აი ამ სარკმელთან შეძინება, და დამიკაკუნე.

— ჰო, ჰო, ნუ გეძიბიან, ვაგაღვიძებ.

— შენ რაღა უნდა ბავთო ორსულსე?

— როგორ რა უნდა ვაკეთო?! შენრედ უნდა დავუკუდე.

— შენი მამ ბესოი?

— ის გუთნის დედაა.

— სხვა ვიღა...

— რას ვააჭირე კითხვით საქმე! ყველაფერს ხვალა ნახე! ახლა წამო, სოფელში ჩავიბროთ. ცოტას ვითამაშებთ მანცა.

— დაცა, მამასა ვკითხვ, — სიტყვა ოთარმა და მამასთან ვაიქცა. სწრაფად უკანვე მოიბინა.

— წავიდეთ, გამოძიშვა, — უთხრა მან.

— ძო, მოდი ერთი დედაკაცები შევამინოთ. იმ დღეს ნუცანს რო დანცინოდნენ — კატამ შევამინაო, აბა, თვითონ არაფრისა არ შევამინებთ?

— შერე რით შევამინოთ?

— რითი და თავკითა. სასაცილო არ იქნება? სხვას დანცინოდნენ — კატამ შევამინაო, და თითონ კი უფრო ზატარა ცხოველისა შევამინებთ!

თავკის საძებნელად ეძახვილები ჯისურში წავიდნენ და დადგმული საფანგი დაათვალიერეს. შიკ ერთი თავკვი მოძვედუულიყო. გააქანეს საფანგი და დედაკაცებთან მივიდნენ.

— ქალო, კონხა, თქვენებიანთ ლექსო აუად რით არი?— კეითი
ხეობდა ერთი დედაკაცი მეორეს.

— რითა, ფუფუ, და იმ დღეს თურმე ტუქში მკელი დას-
ვედროდა. ვერ წარმოიდგენ — რა გულ-გახეთქილი ჩამოვიდა.
ზირში ენა არა ჰქონდა.

— უი, დაძიდვა თვალები! როგორ არა რცხვენინა! ერთი
მკელისა როგორ შექმინდა. მე რო დაძვედროდა, ხო დედა-
კაცი ვარ, ერთისა მეც არ შექმინდებოდა... ააჰ...

ამ დროს ოთარმა ფუფეს კალთაში თაგვი გადუკდა: დაი-
ნანხა თუ არა ფუფემ თავის კალთაში თაგვი, ერთი საძინლათ
შეჰკვილა და უკან გადაიწია. გადებრუნდა სამუყსა სკამი, რო-
მელზედაც იჯდა, დაეცა წელით სავსე დორას, რომელიც მე-
ორე დედაკაცს წელიდან თურმე მოჰქონდა, იქვე დაეღვა და ვუ-
რის დასაგდებათ დაძვარა. დორა გატედა და ფუფე დას-
ველდა. დორის პატრონმა ფუფეს ჩხუბი აუტეხა. ამით ცელქებმა
ისარკებლეს და გაიქცნენ.

როცა საღამომ მოატანა, ოთარს, ცოტა არ იყოს, შეს-
ცივდა და საჩქაროდ სახლისკენ გაემურა. ჩაი დალია თუ
არა, მაძინვე დაწვა დასაძინებლად, რადგანაც ორსელსე წასას-
ვლელად უნდოდა ადრე აძვარიყო. დამე მოუსვენრად ეძინა.
დილით 7 საათსე ადგა და საჩქაროდ ჰირი დაიბანა, — ეკონა
ამ საათში შიო გამომიჯლისო. წარა-ძარა კარედ კარბოდა, ორ-
სელი სომ არ გამეძარა. 8 საათი გადასული იყო, როცა
შიო ოთარის დასაძახებლად მოვიდა.

— შიო, თითქო ძლიერ ადრე ადქიო! რამდენი ხანია კე-
ლოდები!

— ჩემი რა ბრალია! მამა ჩემმა არ გამიძვა, — ჟურ ადრეა,
თქვენც მკვცივათ და საქონელსაცაო.

ბავშვები მინდურისკენ გაემურნენ.

— სადა ხნავთ? — ჰკითხა ოთარმა, ტუის ზირასა თუ ჭაღისკენა?

— ნაფუსარი სასიძინდეთ გვინდა. შემოდგომით მოვხანით. სვადბუნი დაგვრჩა მოსახნავი 3—4 დღისა, და იქა ვხნავთ.

— სვადბუნი რა არი?

— არ იცი? სვადბუნი ჰქვიან დიდ მიწასა.

— ნაფუსარი?

— ნაფუსარს ვუძახით განატყუებულ ღონიერ მიწასა. რომელიც სოფლის ახლოა. ჭაღისკენ ნაფუსარი გვაქვს და ტუის ზირას კი სვადბუნი. ერთი კარგი ცუცხლი ავაგუგუნოთ და გავთბეთ.

ბავშუები რომ მივიდნენ იმ ალაგას, საცა უნდა ესნათ, ორსულისათვის კიდევ ღვედი ჩაებათ, უღლეები დაეძარბათ და ახლა კი აწეურებს ასსამდნენ ტაბიკებზე.

— უჰ, ეს რამ სისსო თოკია! — დაიძახა ოთარმა და დასწვდა ღვედსა. — ვაი, ტევისა უოვილა! რა ჰქვიან?

— მგას ღვედს ვუძახით.

— რისგან კეთდება?

— კამეხის ტევისგან.

— ვინ აკეთებს? ბესოი?

— არა. სძირად თუშები მოდიან სოფელე ჩვენში, და ვინაც უნდა და კამეხის ტევი აქვს, იმათ ავრეხინებს ღვედსა. მარძან ჩვენც იმათ დავავრეხინეთ, — უძახუნა შიომ.

— კამეხის ტევი ხომ მოკლეა, და ეს ღვედი აი რამ სიკძეა, — სთქვა ოთარმა და ღვედის სიკძე ნაბიჯით გადაზომა. 25 ნაბიჯ-ნახევარი გამოვიდა!

— შილიანად ხომ არა გრეხენ ტევისა და! სო სედაჟ — რამდენი ვიწრო თანძაა. ეკ იმიტომ არის ისე, რო ტევის ჯერ თანძებთა სწრიან და მერე იმ თანძებით გრეხენ ღვედსა.

— აწეურები რიღსია? იმას ვილა აკეთებს?

— ანეურები ჯანჯრის ივრისება, თუძვა სოვი თხის ბეწვი-
 სანაცა ჰგონეს, მაგრამ თხის ბეწვიდან ვერ გამოდის კარგი
 ანეური. ანეურის გრესა ბევრმა იცის. კუძინწინ ხუფს ერთი
 კუთხეული დაჯვრისეთ.

ორხელი.

— კუთხეულს რამდენი ანეური სჭირდება?

— რამდენი უღელი საქონელიც იბმის კუთხში, იმდენი
 წუვილი, ესე იგი რვა წუვილი.

ამ ლანძრავში თან საქონელსაც აბამდენ.

— ბესო, ჭოტა ხარი წასაკრავში შეაბა თუ დასჯადომში?

— შეკეითხა შიო თავის უმუროს მძის ბესოს.

— წასაკრავში შეაბი. აქამდის ვერ იწავლე, რო სავევ-
 რის ხარი წასაკრავში უნდა შეიბას?— უნასუხა ბესომ.

— წასაკრავი და დასჯადომი რა არის?— იკითხა ოთარმა.

— დასჯადომ უღელს იმას ვუძხით, რომელსედაც ზედ
 დაუსხდებით სოლმი; წასაკრავს კი იმას, — რომელიც ამო წინ
 მიდის. — უნასუხა ბესომ. ერთი, შიო, გაიხედე — მოდის თუ არა
 ილიკო, თორემ რადსაც იკვირებ.

შიო მარდად აუბრდა სესე და იქიდან გაიხედა სოფლისაკენ.

— მოდის, ხალა მოაქვს თანა და სანდროც მოჭკვებს.

— ბესო, გუთანში რამდენი უღელი საქონელი აბია

— რვა უღელი.

— აქ ოთხი რაღად აბია?

— გუთანი ღრმად სწავს, დიდი ველიც მიაქვს. ორხელი კი არც ღრმად სწავს და ჰატარა ველიც მიაქვს. გუთანი დღეში ერთ დღიურსა სწავს, ორხელი კი ნახევარ დღიურსა.

— დიდი ველი მიაქვს—რაღაა?

— დიდი ველი მიაქვს—ესე იგი განივრთა სჭრის მიწას—განიური ბულტები გადააქვს.

ამ დროს ილიაკი, შიოს ბიძაშვილი, მივიდა, ხალა შორი-ახლო დაჰქარა, სასრე მოიძრჯვა.

— აბა, შიო, გაუჯავრდი, — უთხრა შიოს და თან თითონაც გაუჯავრდა საქონელსა. ბესო ორხელს მოეკიდა და დაიწვეს ხენა.

ოთარი გვერდზე მისდევდა.

ორი თუ სამი კვადი რო გაიარა ორხელმა, ოთარს მოსწეინდა უკან დეუნა და შიოს უთხრა:

— შიო, მოიტა, ახლა მე გაუჯავრდები საქონელს.

— არა, შენ ვერ მოახერხებ. ვერ ხომ არც კი მჯდარხარ უღელზე. საქონელს ან სრულიად ვერ გარეკ, ან სულ წყლებს დასწვევტ მეტი მეტი რეკითა, — უზახუნა შიომ.

მაგრამ რაკი ოთარი ბესოს ჩაეცივდა—საქონელს გაუჯავრდებო, — ამხნაც მისცა ნება—ჰატარა სახს დაუჯექო. განარებული ოთარი გაექანა შიოსაკენ. შიო ჩამოიტა უღლიდან, სასრე მისცა ოთარს და თვითონ ხარებს გვერდზე გაჰყვა. ცოტა ხნის შემდეგ ილიაკამ დაიძახა:

— ოთარ, მოიძი, მოიძი! ვერა ჰსედავ საქონელი საით წავიდა!

მოიძი რაღა? იფიქრა ოთარმა.

— მოიძე იძასა ნიძხავს, რომ საქონელი მოუხნავისა-

კენ გამოარეკე-მეთქი, — გაჯავრდა ილიკო, რადგანაც ოთარი ვერ მიმსჯდარიყო „მოიმი“ რასა ნიძნაჯდა, და ხარები შუა სხუელში გადავიდნენ. ოთარი სანამ მიხვდებოდა საქმე რამიც იყო, შიომ მოუარა ხარებს მუარე გვერდიდან, გაასწორა საქონელი და თანაც დარიგება მისცა გამოუცდელ მესრესა:

— სულ წინა ხარებს უცქირო, რომ კვლიდან ისევ სხუელზე არ გადავიდნენ. თუ თქით გაიწიეს, კვლის ხარს გაუჯავრდი სოღმე.

— კვლის ხარი რომელია?

— კვლში რო მიდის ხარი, იმას კვლისა ჰქვიან, და რომელიც ვულზე—მოუსნაზე—იმას კვლისა.

სანამ ბაჭუჭები ამ დაპარაკში იყვნენ, ხარები ასლა ოთარს ველისაკენ წაუვიდნენ.

— ბიჭო, სედა, სედა, ეს ხარები, თორე უღლიდან ჩამოგატეებ, — მოისმა ისევ ილიკოს ხმა.

— არიქა, ხარები სხულისაკენ მიარაკე, სხულისაკენ, — ეუბნებოდა შიო და თან ხარებს გვერდიდან უჯავრდებოდა.

ოთარს შეეშინდა, მართლა უღლიდან არ ჩამომსვანო და წამ-და-უწუმ სან ერთ ხარს უჯავრდებოდა, სან მუორეს. ხარებმა ძლიან დაიწვეს წევა, სან ერთი წავიდოდა წინ, და სან მუორე. ამის გამო სან ერთ მიხარეს გადადიოდნენ, და სან მუორეს.

— რას აჭირეულებ, ე მანდ ხარებსა. არც მატრე წარამარა უნდა ერეკებოდე. კადმოდი უღლიდან, თორე საქონელს დაკვირვებ, — გაუჯავრდა ასლა ბესო, და ოთარიც წამს მოამორეს ხარებს.

იმან ჰატარა სანს კიდე სდია ორსელსა, მერე მივიდა სანდრასთან, რომელსაც ჩაღებით მოკუედროებიან და ისე დამჯდარიყო უუდროში.

— ჩაღები მოსაუედროებლად მოიტანა ილიკომა, ჰა, სანდრა?

— მო...სა...უუდრო...ებლად..., კი არა...და...—დინჯათ უნდა
სუსა ზატარა ბიჭმა ბოხი სძიო.

— მა რისთვისა?

— შუადღისას უნდა სარებს ვაჭამოთ...

— რატო ბაღასს არ ამოუგებენ?

— ჯერ რა დროს ბაღასია, — არ ამოსულა.

ოთარმა მიიხედ-მოიხედა, ნახა რო ბაღასი მართლაც არ
ამოსულიყო. ცოტა ხანი იდგა იქა, მერე გასწია შინისაკენ.
სახლში რო მივიდა, ბუნარში ცეცხლი დაინახა. მხოლოდ მა-
შინ შეამჩნია, რომ ძლიერ შესცივნიყო. მიუჯდა ბუნარს და კარ-
გად გათბა.

— მამა, განა არა სცივათ, ახლა, ვინც ნახეს? — ჭკითხა
ბოლოს მამას.

— როგორ არა სცივათ, მაგრამ რას იზამენ. სახლში რო
მოიკეცონ, ვინ რას მიართმევს.

— ჩვენ რო შინა ვსწავდართ?

— შე შემოდგომას მოვხანი საქერცა და სასიძინდეცა, და
ქერი დღეისწორს უნდა დაუთესო, ახლა ჯერ ცოტა ადრეა.

— სიძინდი როდისღა უნდა დაითესოს?

— სიძინდი მარტის მეორე ნახევარს დაითესება, ახლა რო
დაუთესოთ, ჯერ სიცივის გამო არც ამოვა, და კიდევ რომ
რამდენიმე თბილი დღე დაუდგეს, და ამოვიდეს, მერე სიცივე
დაჭერავს და მოსწავავს.

— როგორ მოსწავავს? გამოვიანო სიცივემ დასწავას რამე?
გაუკვირდა ოთარს.

— მართლაც კი არ დაიწვება—სიცივის გამო სიძინდი გა-
კვირდებდა, თითქო მხემ გახსმო, და იმიტომ „მოსწავავსო“
ვამბობთ ხოლმე, — აუსხნა მამამ.

— მეც წამოვად თესვასე, მამა, შეიძლება? — შეეხვეწა
ოთარი.

— შეიძლება კი არა, უნდა წამოხვიდე და გვიძველო კი-
 დეცა.

— ჰუჰ, რა კარგია, რა მისხრიან! — შესძახა ოთარმა და
 მამას მოეხვია.

(დასასრული იქნება).

უ ა რ ი.

ღ. ჯ.

ვარდის სიმღერა.

ლამაზი ვარ... ყველასათვის
 სურნელებით სანეტარო;
 იადონი ლექსს მიმღერის,
 ზღაპრით მართობს ანცი წყარო.

სიცოცხლე ძალიან მიყვარს, —
 გულში ვიკრავ მზეს და მთვარეს;
 ვენაცვალე ლაევარდ ზეცას,
 ამწვანებულ არე-მარეს.

ლამაზი ვარ... მაგრამა გთხოვთ,
 ხელს ნურავინ ნუ წამატანს;
 ნუ მომისპობს სიცოცხლესა
 და ნიაფ-ქარს ნუ გამატანს.

თვარა ირგვლივ ეკლები მყავს
 საგუშაგოთ შემორტყმული;
 ჩემი მტრების დასასჯელად,
 მათ ერთთავად უძგერთ გული.

ლამაზი ვარ .. ყველასათვის
 სურნელებით სანეტარო;
 იადონი ლექსს მიმღერის,
 ზღაპრით მართობს ანცი წყარო.

სიცოცხლე ძალიან მიყვარს, —
 გულში ვიკრავ მზეს და მთვარეს;
 ვენაცვალე ლაევარდ ზეცას,
 ამწვანებულ არე-მარეს.

დ. ელიოზიშვილი.

ლურსმანი

ოქსენკლიანი წელიწადი იყო. კვლავს ქვეყანა გაუქმდა და ჭირბეჭული ძირიან-ყვსვიანხდ ამოეწვდა.

ერთი ქალის დიხსილვისი დად ეპირძოს ეწვოდა, მოველ ოჯახს ღუკმს უთელიდა, მაგრამ კიდობანში მჭადი მჭამელ ზირებსე ხაკლები აღმოხსნდა და ფევილის გოდრის ფსკერძიც წხელებმა თაფი იხინეს.

მოსუცებელი და ვახტანგისილი მამა სხლიისა ბქეთ ედა, იქით ედა, ბეურს ედადა, ღმერთსაც თაფი მოაბესნა მეტისმეტი თხოვნით „ბური ხეფნი არსებისა მომეც ხვეს დღესო“, მაგრამ ვურს გხდა: ღუკმა ბურს ვეღარ შოულობდა. ბოდოს გადასწევიტა, ნება-უნებურად, ძვილები კარსე გაეყვანა სამუქოდ, რომ თაფი მანც გამოეკვებათ, თუ მინ ვურსს შემოიტანდნენ. ორ უფროსს შექმლოთ თაფი გაეტანათ; -12-13 წლის სიმონას, სუსტ ბიჭუკვალს, აბა რა მოეთხოვება? დედა სწუსდა მასსე, ცრემლით იმღურებოდა და ეჭუდარებოდა ქმარს, იგი მანც დაეტოვებინა მინ, მაგრამ ჯიუტი ქმარი ვურს არ უკვდებდა.

— მე მაგასე ზეტარა ვიეპი, სხლიდან რომ გამაგდეს, მაგრამ შეგლებს არ შეუჭბიფარ და ტურებს! თუ სხვა რამეს ვურ შეიძლებს, ხელსე მოსამსხსურედ მანც გამოადგება ვინმეს და ღუკმა ბურს მიუკვებენო!—დაბოდლოვა თაფისი გადაწევიტილება ქმარმა, გადასწეურა ზირჯვარი ძვილებს, გაუღო ქალის კარები და გზა დაულოცა...

ხელცარიელი არ უნდა წასულიყვნენ შინიდან, რაიმე უნდა წაეღო თვითოვეულს, რომ გაჭირვების დროს გამოხდებოდა. უფროსმა ჩამოიღო კვდიდან ნაბდის ძეგლა და სთქვა:

— ეს მამახემს მაინც არაფრად გამოადგება, აქეთ არსად წაუა და იქით, მე კი ტირივლა კანს მაინც დამიფარავს და საბნის მავიურობას გამიწვევსო.

მეორე მძიმე ჩამოათვალაიერა ქონხმანი, მაგრამ ვერა იბოვა რა, ვარდა ჰატარა სწილენძის ქვაბისა, რომელიც დედამისს მსითყუბი მოჭეოლოდა და ძალიან უყვარდა, თავის თავს ვრჩია. რაკი ქვაბს სძარებით ძალა აღარ მოსდიოდა და მოსვენებული იყო, ისე გულმოდგინედ იყო ჰატრონისაგან კახე-ხილი-გაზრიალებული, რომ გამჭკარტლიანებულ ბნელ ქონხმან-წითლად ლაზლანებდა.

— შენ მამის ნაბადი მივაქვს, მე დედის კარდალას (ქვაბს) წავიღებ, იქნება გაჭირვების დროს გამოხდესო, — სთქვა მეორე მძიმე და ჩამოიძხო იგი თავსე ქუდივით.

უნახებოდა დედას ქვაბის გატანა ოჯახიდან, მაგრამ რა კენა, როცა მეტი არა მოიპოვებოდა რა ხელწამოსკრავი.

— მოგიკვდეს დედა და აღარ გეკვდეს ცოცხალი, რომ შენთვის აღარა ჩანს რა და ოჯახიდან ხელცარიელი უნდა წასვიდე, ხეშო ჰაწელა ბიჭიკო! — ამოიხონრა დედამ და გადახედა უძცროს შვილს.

სიმონა დედას უსომოდ უყვარდა, როგორც ბოლოლა და ამასთან მშობსე გულკეთილი და გამკონე შვილი. მარტო ის უკონებდა და უნახებოდა სოღმე დედას, რითაც შუქლო.

— მე, დედილო, აიმ ლურსმანს წავიღებ, მამახემის ნაბადი რომ კვიდა. რაც უნდა აუოს, მაინც ოჯახიდან გატანილი იქნება და თქვენს თავს მომგონებს! მინ რომ დავბორუნებ, ისევე მოვიტან, — სთქვა სიმონამ, ამოაძრო კვდიდან მოძსო ლურსმანი, გასხვია ხვარში და ჩაიღო ჯიბეში.

— ეჭვი, ჰეუის კოლოფს უუერე და! ნეტა რაში უნდა გამოიქნა, მე გამოიქნეკებული, დაქანებული ღურსმანი?! — დაჯერეს სიცილი და მასსარად აიდგდეს უფროსმა ძმებმა უმცროსი.

სიმონამ თვითონაც არ იცოდა, რათ უნდოდა ღურსმანი, მაგრამ ისეთი გულმხიარული და კმაყოფილი კი იყო, თითქო ჯახებში ბაჯაღლო ოქროები ჩაქსრიდალებიოს!.

ღუდას თვალები გისინაკენ დარზა და დიდხანს გაჭეურებდა მიძავალ შვილებს. უფროსებმა მხოლოდ ერთხელ მოიხედეს უკან თავის კანტურით და გზას გაემუწუნეს; სიმონა კი დაბრუნდა, ძეორედ გამოეთხოვა ნამტირალევე ღუდას, ჩაქრა გულში, დაჭკაცანა, ნუკეში სცა და გამოუღვა ძმებს.

ცოტა ხანს ერთად იარეს, და გზა ბოძილს რომ მიადგინეს, უფროსი ძმები შეხერდნენ.

— შენ შენის ღურსმით მინც არაფერი გამოხადეკი იქნები ჩვენთვის, მამიკო, ამიტომ ამოირჩიე გზა და შენთვის წადი, საითაც გნებავს; ჩვენ კი ერთად ვივლით, — უთხრა უფროსმა ძმამ სიმონას.

— ეიოს, ნება თქვენი ცალკე წაგაღ!.. დმერთმა მშვიდობის შესაწერობა მოკცეთ და ძაღვე შეგვედროს ერთმანეთის! — მიუგო სიმონამ და გადაუსვია ბილიკით სოფლისაკენ, ძმები კი შარბ გზით ქალაქისკენ წავიდნენ.

სიმონა კარგ გუნებაზე იყო, რაღაც იმედით სავსე, მაგრამ ძაღვე დაიღალა და დამის კასათეკ ბინასე დაიწყო ფიქრი. მიიხედ-მოიხედა და მოძორებით, ტიავლ მინდორსე რაღაც მოძრავ სავანს მოჭკრა თვალი. ერთის დანახვით შეკელი კვონა და, ცოტა არ იეოს, შეფიქრინადა, მაგრამ რომ მიუახლოვდა სავანს მიძითა და კრძაღვით, კაბარია წაკუსული ადამიანი, რომელიც ურძის კარძემო რაღაცას ცოდვილობდა. მუერძე სიმონას გამოეხმურა:

— აქეთ მოდი, შენ ვასდას, ვილაცა ხარ, ურძის თუღს გამოძივარდა და იქნება მოძეხმარო, რომ სამჭედლოში მივათრიო როგორმე!

სიმონა სისარულით მოვიდა და ურემს დახედა:

— შემიძლია მოგეხმარო, ბიძა: კაი მაგარი ლურსმანი მაქვს და ჭინჭელაკის მაგიურობას შესარულებს. მხოლოდ ლურსმანი ისე უნდა დამიბრუნო, — მინიდან მაქვს წამოდებული და მინვე უნდა მივიტანო, — უთხრა სიმონამ.

მეურმეს გაცინა: „შე მასხარავ, თუ ვინდა ლურსმანი უკანვე დაიბრუნო, სამჭედლოში უნდა გამოძევი, სიმონასაც ეს უნდა. გაბაძვრეს ვოვარა, დასხდნენ ურემსე და გაუდგნენ გზას ტვისაკენ... მალე სამჭედლოსაც მიადგნენ.

ქურიდან ნაწერწკლები ცაცინათელებით ირეოდნენ და ანათებდნენ გამოყვანილებულ, კუნრში ამოვლებულივით მოთხუნულ მჭედლის კარშით. მჭედელი იღვა ზინდანთან და სწყობდა კურსს, რაც ძელ-ღონე ჰქონდა, წითლად გაპარვარებული რკინის ზოდს.

სიმონას ამის მეტად არ ენახა სამჭედლო. ძლიან გაუკვირდა და მოეწონა კიდევ იქაურობა.

— აი სიმსიარულე სად ეოყილა! აი კასართობი რასა ჰქვია! რა გუგუნი, რა ვკუნი და წვრილია, თითქო მესიკას უკრავნო სსვა და სსვა ჰხატებსე, სითბოც აქ არის და სინათლეს! სწორედ სახელო ხელობა ეოყილა მჭედლობაო! — წამოიძახა სისარულით სიმონამ.

— რა დროს შენი მჭედლობაა, მკუხარავ, სთამამო ხომ არ გკონია! მოერევი კია ერთი ლუკმა ბიჭი ამ სიმძიმე კურსს? საბერეული კიდევ ჰო, იქნება დაუბერო როგორმე!.. მაგრამ რაკი ასე ძლიან მოეწონს და კესლისება, დარჩი თუ ვინდა ხემათ, სანამ ავადმყოფი ბიჭი მომიწეხოდე. გატყევი, განძევი

და ცოტაოდენ სელფანსაც მოკცემ, — უთხრა მჭედელმა ცნობის-
მოუვარე ზატარა ძესავრს.

სიმონას ბური თხოვნა აღარ დასჭირდა და სიამოვნებით
დარსა მჭედელთან. ლურსმანი გამოართვა მეურმეს, კახვია
ხვარში და შეინახა.

მჭედელმა დაატო, რომ სიმონა მარჯვე, მოხერხებული
ბიჭი იყო და შესაწავლა თავის სელობიდან ცოტ-ცოტა რაჲ,
რაც ცხოვრებაში გამოადგებოდა.

ამასობაში მჭედლის ავადყოფი შვილიც მორსა, და მუშაო-
ბას შეუდგა, ახლა სიმონა სამჭედლოში მეტი ბარკი იყო, და
ურჩია ოსტატმა სხვა სოფელში წახულიყო სამუშაოდ. სიმონ-
ნაც ასე მოიქცა: გამოეთხოვა მჭედელს და გაუდგა გზას დი-
დინით, სრულიად დარწმუნებული, რომ სხვა შესაფერ საქმე-
საც ძალე შესწავლობდა.

იარა, იარა და ერთ ქობს მიადგა. კარებში კოჭლი კაცი
აუუდებულიყო და ზღვოს სწმენდდა. ეტეობოდა, რომ მკერ-
ვალი იყო, ეელსე გრძელი უბითანით მკერატელი კვიდა. სი-
მონას ეს კაცი მოსულელოდ ეჩვენა: ზღვო ხელში ეჭირა და
წმენდის დროს სმირად უუარდებოდა.

— მიაჲ, ჩამოჰკიდებდი ზღვოს და ისე გასწმენდი, შე
დალოცვიდიშვილო!

— ამას უმხობდაც მოვხერხებდი, ვიდაც მეტიანრა ხარ,
მაგრამ ლურსმანი ჩამომიტედა და მეტი აღარა მქვს, — უნასუ-
სა უხალისოდ მკერვალმა.

— ლურსმანს შე გათხოვებ, ბიძიკო! — უთხრა სიმონამ, ამოი-
ლო და დაურჭა კედელში.

ზღვოს წმენდა რომ გაათავა, მკერვალმა ბავშვი ოთახ-
ში შეიყვანა და ზური აჭამა.

დანაურდა სტუმარი და ისე სრდილობიანად გადაუსდა მ-
დლობა, რომ ცოლ-ქმარს გაუკვირდათ და ბავშვი ძლიან მოე-
წონათ.

— მოდი, სელობასე ავიუხანოთ ეს ბავშვი, თუ ამისი წყბაც იქნებაო,—უთხრა ცოლმა ქმარს.

— სიამოვნებით დაუთანხმდებოდი, მაგრამ მე სელობით მჭედელი განსაზვარ,—ძიუგო ბავშვმა.

— ერთი ამას უუტრე და!.. რა დროს შენი მჭედლობაა, ბიჭო! არ გირჩევნია ჭუჭყიან სელობის მაგიერად სუფთა სელობა შეისწავლო!..

— უბუღი მაქვს ესეც ვსცადო, თუ კი მასწავლით, მაინც უსაქმოდ ვარ!

ოსტატმა ძველი სერთუკი მისცა დასარღვევად და გააფთხილა, რომ ნაკერავებში არ გაეჭრა. ზირველი საქმე სიძონამ ჩინებულად შეასრულა.

ზატარა მჭედელი დარჩა რამოდენიმე ხანს მკერვალთან, შეისწავლა ჭრა-კერვა და უთოს სძარება. ბოლოს მოეწინა, რადგან ეს სელობა ხანგრძლივად მოძიებს თსოულობდა და ახლა სხვა საქმე მოინდომა, მაგრამ ოსტატის ხათრით თავს ვერ ახეებდა. ძაღვ მკერვალი ავად გახდა და თქვენი ჭირი წაიღო. ახლა კი სიძონამ მოძებნა თავისი ღურსმანი, ზრდილობიანად გამოეთხოვა თავის ოსტატის ცოლს და წავიდა.

იარა, იარა და შევიდა ერთ უბადრუკ სოფელში. ჭუჭყიან კარ-მიდამოებსე ვგუფ-ვგუფად იდგენ მკვამურები.

წუმზოებში ღორები სებიჯრობდნენ, დანკებით იჭურობა გადაეთხარათ. უცებ გაიღუვა, ჭექა-ქუხილის ხმა მოისმს და გაძლიერებულმა ქარმაც ამოუბურა.

— რაღა ხემ ჭირად ამოუბურე, ფრობ მოსარეხოა ქარო! სარეცხს შედ დაჯაკადი, ტალახში ჩამიერი და ამოდენა შრომა ამოდ ჩამივლის! — შეძიქნა სიძონას წუკვლა-უუდრება მრეცხავი დედაკაცისა, რომელსაც ეჭირა სელში ქარისაგან მოსნილი თოკის წვერი და აწვალეებდა. სარეცხი აუცილებლად ტალახში ნაცვიფდებოდა, თუ სიძონას არ მიესწრო.

— ნუ გეძინია, დედა, მე მოგეხმარებო,—მიამხნა სიძო-

ნამ, ამოიღო ჯიბიდან ღურსმანი, დაურჭო კედელში და ხამობაბეყინა თოკის წვერი.

— შენ ვაჟსარდე დედა შენს და იხაროს შენმა სიუძემ ჩემი დასძარებისათვის!.. ახლა სარეცხი უნდა ავერიბო, თორემ დამისველდება... შენც მომიტმინე, ზატარავ და მინ შემოდი, რომ არ დასველდე, — მიიპატოჟა დიასახლისმა მკვანრი და შეიუვნა მინ.

ოთახში იჯდა ხარახი და ფეხსაცმელებს აკერებდა.

— ვინ არის ეს ზატარა სტუმარი? — იკითხა ხარახმა.

— თავისუფალი მოკვანური კახლავარ და ამ მკვანურობაში მსგეველ-მკერვალი ვაჟხდი; მაგრამ ურიკო არ იქნებოდა, რომ შენი სელობაც ვიცოდე!

— დიღაც კარგი იქნებოდა, ადამიანს ცხოვრებაში ეველადფერი გამოადგება, მაგრამ ჩემი სელობა არც ისე ადვილია, შეილო, რომ მარტო ნატურით შეისწავლო.

— ნება მომეცით კემსახურო და შევიწავლო. ორი სელობა შესამეს, მკანი, არას დაუძლის, — სთხოვა სიმონამ.

— უოხადი ბიჭი ეოჯილხარ და სიამოვნებით ავიუვან, თუ ჩემი ნება იქნება, მიუკო ხარახმა და კადახედა ცოლს.

დიასახლისი დათანხმდა, მხოლოდ საწოლად, ქონის ხარდახი დაუნიშნა, რადგან სხვა თავისუფალი ბინა არ მოეპოებოდა. სიმონასთვის სულ ერთი იყო ხარდახი, თუ დარბაზი, ნებიურობას არც იყო დახვეული და არც ეძებდა. იმხნ მიაღაც-მოიღაცა მიურილ-მოურილი რაგინდა-რა ხარდა-ხურდა და კანთავისუფლად საკმაო ადგილი საწოლად, იქვე დაურჭო ღურსმანი ტანისამოსის ჩამოსაკიდად და მოიკვლათა. დაწოლის დროს იკანებდა დედ-მამას, ნატრობდა იმით ნახვას და ამბუის ვაკებებს.

დიასახლისი განცდიფრებული იყო ზატარა ქარგლის სიმარჯვით, სიმკვირცხლით, საქმიანობით, ზატოისნებით, ზრდილობით და ზატოვსა სცემდა.

სიმონამ მალე შეისწავლა ძველების დაკრება და ასლებს შეკრვა. სმირად მუშაობის დროს მოაგონებოდა დედა: სწული ტალახსა და თოვლში დასკულ ფესსაცმელებს დააფრტუნებსო, ფიქრობდა, მაგრამ აი, დაპორუნდები მინ და ახალ ხუსტებს მიუტან, რომ არ გაცივდეს და აუად არ განდეს.

სიმონა ინახავდა „მაკირდანას“, თანაც მცირე ჯამბვირს, გრომს გრომზე აღებდა და უოჟელ დღე თელიდა და ანგარიშობდა უაირათიან დასლიდარივით.

საშობოდ გამოეთხოვა ოსტატს სიმონა, დაჭირდა, შობა-ახალწლის შემდეგ იქნება ისევ გაწვიო, თუ მიმიღებთო, და წაუიდა შინ სწვა გზით, რომ ქალაქში გაველო და, იქნება, შმების ამბავი გავგო. მიიკითხ-მოიკითხა, მიათვლიერ-მოათვლიერა, ბქეთ-იქით, მაგრამ იმათი ახავალ-დასავალი ვერ გავიკო... სა-მაგვიროდ შესვლა სწვა ძველ ნაცნობს: თავის დედის ქვას, რომელიც იმის შმას ვაჭარისათვის დაგვირავებინა,—მლიან გაუხარდა და გამოიხედა იგი.

შობის წინა დღე იყო. ქონის ბუნარში ცეცხლი ბეჭტავდა და მერთალ ნათელს ჭყუნდა, რადგან სწვა სანათი არსად იყო. ბუნართან მიმსდარიუნენ ცოლ-ქმარი, შვილებზე ფიქრობდნენ და იმათ ნახვას ნატრობდნენ...

ამ დროს კარებიდან რაღაც ხმაურობამ მიიქცია იმათი უურადღება და თვალეები იქით მიანურეს.

— ქარი იქნება, კაცო, — სთქვა ცოლმა.

— არა, აღმინო, ვილაც აწვევა კარებს შემოსასვლელად, — მიუგო ქმარმა და გააღო კარები.

ქონში შემოვიდა მონმებში გასვეული გამოვლტევავეული ზრი ჭბოვი და დარცხვენით კარებთან აიტრესა.

— ქა, კვ სო წვენი ბიჭებია, მოდით, გწაცვალე, რა კარებში ხადექით! მოდით ახლოს, გაცივებული იქნებით! — მიამხა დედამ და მოეხვია სიცივის სუსსინავან კათომვილებს.

— რა ამბავია, შვილო, როგორა ხართ? — შეკითხა მამა წესარე სახით.

— დიდი შიშხილი და გაჭირვება გამოვიარეთ, მამა! ბევრი ვუძებუთ საქმე, მაგრამ მუდმივი საშუალო ვერა ვიძოვეთ რა და გადაწყვეიეთ მინ დაბრუნება, რომ კასაფხელსე მინდურად გავიდეთ საშუალო...

— ქაა, მართლა, — რამ გამოძახერსეტა მე უბედური... ხეში სიძონა სადღაა, შვილებო? — იკითხა განცვიფრებით დედა.

ამ დაზარაკის დროს კარები გაიღო და შემოვიდა სიძონა.

— აქა ძმვიდობა! შემოვდგი ფესი, კწუალობდეთ დმერთი! აი დაბრუნდი მინ ხემის მვირფასი ნიკითი! — წამოიძახა მსიარული სიცილით სიძონამ, ამოიღო ჯიბიდან ლურსმანი, დაურჭო უწინდელ ალაგას და ხამოჭვიდა ქედი.

მშობლები და ძმები გონს ვერ მოსულიყვნენ, რომ სიძონა უკვე ბუსარს მიუჯდა და სელები მოითბო.

— აი, დედა, საშობაო სახუქრად ეს მოგიტანე და შიგან ჩაწეობილია რამე-რუმე.

დედამ ხამოართვა შვილს თავისი ქვაბი.

ქვაბის დანახვასე ძმები გამტერებული შესცქეროდნენ სეფთად მორთულს და სინარულით აღფრთოვანებულ მძს.

— უნდა გითხრათ, რომ ქანკიანმა ლურსმანმა დიდად გამბეჯნიერა, — დავიწო სიძონამ და უამბო დაწვრილებით მშობლებს და ძმებს თავისი თავკადისავალი.

ძმები ხმა გაკმენდილები უსმენდენ და შურით შესცქეროდნენ „ჭკუის კოლოფს“.

გახარებული დედა დატრიალდა ჯარასავით და ფუსფუსებდა ბუსრის წინ; — საუკარულ ქვაბში საშობაო საშხადისს აჩუსხუნებდა.

ამისთანა მხიარული შობა ამ კატორვებულ ოჯახს ჯერჯერ
 ენახა. კულჩათსობილა ბუსარი მხიარულად გუსგუსებდა და
 ცუცხლის აღის შუქი თოვლით გადახუნტილ ეზოს სოლიყით
 მოჭყენოდა კარგა მანძილსე.

თეო კანდელაკი.

თავისიანი ჰასუსი.

როსელ სოფლიდან ქალაქში მოკვირდა
მეზურობა. წვიმიანი უღასათო დღე იყო.
უძრავად მდგარ ხის ფურცლებს ობოლ
მარგალიტებივით ცვიოდით ცრემლები, მი-
წასე ეცემოდა და ატლანსებდა. ტლახი
ხუფ ფეხსაცმელებს ეკუროდა და სიბრუელს
გვიძმიძებდა.

დავიღბლენით, მოკვირდა, გზა გაგვიგრძელდა...

— რა კარვან ვინმე მეურმეს შევხვდებოდეთ, დაუჯდებით
და წაჟღერო, — უნატრობდით ეუკლანი. ხუფს სძმნი ვიყავით. უცაბე,
მართლაც შევხვდა სოფელელი კაცის ურემი, ზედ მოხუცი კაცი
იჯდა, ხიბუსს აბოლებდა და ნელ-ნელა ზანტად ერეკებოდა
ურემს...

— ბაბუა! დაგესვი, — ესთხოვეთ ეუკლამ.

— დაგავდინოთ? ურემს ტვირთი ისედაც ეყოფა და თქვენ
სედმეტი იქნებით, — ძკვასეთ მოკვივო მოხუცმა, თან ურემს გა-
დახვდა და შემდეგ უფრო ჩქარა კარეკა ხარები, თითქოს ეძი-
ნოდა ძალით არ შევხვამოდით ურემსე.

— სირცხვილი — შენი! ხევიღანზრადეოთ ეუკლამ და ნაღუ-
ლიანი თვალები ურემს გაჟავოდეთ, რომელსედაც მარტო მო-
ხუცი იჯდა და ერთი სიძინდიანი ტომარა ეკადა; ურემში კი
ისეთი სორბა ხარები ება, რომ იძისთახა ტვირთის ასს წაიღებდა...

ვევლანი ძლიერ დაგვადონა მოსუცის შევსე უარმა, უფრო მეტი დაღლილობა ვიგრძენით და გსაც უფრო გაგვიგრძელდა. ოცი საყენიც არ გამოძებნა გავლილი, რომ გსად ჩვენკან მომავალი მეთრე ურეძი შევსედა, სედ ახალგაზრდა კაცი იდგა და ვრძელი სახრით მსიარულად, აქარებით მიერვევებოდა ურემს.

— ჰე, ძმაო! — გამოვევლანარაკეთ მეურმეს, — რა კარგი ეს ურეძი იქით მიდიოდე, საითაც ჩვენ მოვდივართ...

— ახლავე, ბატონო! დაუბრუნებ ურემს, — მკვირცხლად წარმოსთქვა ახალგაზრდამ და ურეძსე შეტრიალდა, თითქოს ურემის მართლა უკან მოსაბრუნებლად.

— არა, არა, — მსწრაფლად წამოვიძახეთ ჩვენ ვევლამ, — შენ ვსედავთ სადღაც მიგვიქარება და როგორ დაგაბრუნებთ, აქით რომ მოსვიდოდე სსება...

— თქვენი ნებაა, — დიმილით წარმოსთქვა ახალგაზრდა მეურმემ და თავისი გზა განაგრძო, ჩვენ კი ჩვენი გზა... მაგრამ ჩვენსე ისეთი გამაძმსევევული ძალა იქონია მეურმის თავსიანმა ზასუსმა, რომ ვევლა გაუმსიარულდით, ბუნებაც კი თავისი მოწვენილობით ველარ გვადონებდა, დაღლილობასაც სრულებით აღარ ვგრძნობდით. ფხსნაცმელებსე მოკრული ტალასიც აღარ გვაძმიებდა და ისე მსუბუქად ვგრძნობდით თავს, რომ მკონი მოელ მთას გდავივლიდით ვევლანი.

— რა კარგი ზასუსი მოგვცა იმ კაცმა, — ვამბობდით მიმაველნი, ამას სომ არ მოველოდით იმ მოსუცის ზასუსის შემდეგ.

— თქვენ უფრო ეიფი *) სიტყვას ვლოდით არა? — გამოვევლანარაკა გსად მიმაველი მესაზრი, რომელსაც უფრო მოკერა ჩვენი და მეურმის დაზარაკისათვის.

— უფრო ეიფს არა, მაგრამ არც ამისთანა თავსიანს, — უზსუსეთ ჩვენ და სიცილ-სარხარით განვაგრძეთ გზა...

ლეო იშნაძე.

*) „ეიფი“ გურულად ნიშნავს ცუდს.

გემრიელი სასული

ცით თქვენ, — როგორ შეიძლება მხიარულად ანბანის შესწავლა?

ძლიან მხიარულად, და მასთან დიდის სიამით!

საქმე იმაშია, რომ ვუკლებ საკანდიტროში იუიღებ ლამაზი შოკოლადის ასოები. ვინც გამოცნობს ასოს, ის სიამოვნებით შექცევს. თითო ასო დირს მური.

განა ეს სასიამოვნოც არაა და გემრიელიც

ვინც ამ ასოების შოკლადის სიტყვას შედგენს, შეუძლია შოკლი სიტყვა მიირთვას. ეს კი უფრო გემრიელია!..

ვუკლებ ეს ძლიან კარგად იცინ კატომ, ცირამ და დიმომ.

ვინც ისინი მარტო შოკლადის ასოებს მდინანდ შექცევდნენ, მთი მნიშვნელობა კი არ იცოდნენ. შეძევ, როცა დეიდა მარომ მთი ანბანის სწავლება დაწვებინა, მან ისარგებლა ამ შოკლადის ასოებით.

მოვა დეიდა მარო, თან შოკლადის საყვს მარკს შოკლადის ასოებით, და დაიწვებს თითო ასოს ამოღებას; თან ბავშვებს ჰკითხავს რომელი რა ასოა.

ვინც ვუკლასე უწინ გამოცნობს, შოკლადის ასოს მას გადაეცემა.

ბოლოს კითხვასაც შეუდგნენ. ახლა მაროს ორ-ორი მარკი მოაქვს, თორემ ერთი ანბან ჰყოფნით.

კითხულობენ მარდად დეიდას შედგენილ სიტყვას და ჰკლანბვენ.

ერთ დღეს დეიდა მარო შეძოვიდა ოთახში დიდი ზარკით
 ხელში და უთხრა ბავშვებს:

— აქამდის შე ვადგენდი სიტყვებს, თქვენ კი კითხულობდით. აბა, ახლა თქვენ თვითონ შეადგინეთ რაიმე სიტყვა და შემდეგ მიირთვიot!

კატომ, ცირამ და დიმომ გაკვირვებით შესუდეს დეიდას.

— როგორ თუ სიტყვები, დეიდა?— წამოიძახეს ერთხმად.

— სულ ერთია, თუნდა მაგალითად თქვენს სახელები ააწვევთ. აბა თქვით, — ვინ რა ასოები გინდათ:

კატომ მკვირცხლად ამოიკითხა თავისი სახელის ასოები, და შეადგინა სიტყვა „კატო“.

ზატარა ცირამ დიდხანს იფიქრა, მაგრამ მანც მოახერხა. მხოლოდ სწეინდათ, რომ მათი სახელები სულ ოთხი ასოსაგან შესდგებოდა; რა დიდი ჭამა იმას უნდოდა.

როცა ჯერი დიძოსე მიდგა, — მან ამოიკითხა ორი ი, ა, კ, რ, მ, შ, ხ..

— რად გინდა? — გაკვირვებით ჰკითხა დეიდამ.

— მინდა, მომეცი, დეიდა! — დაიძახა დიმომ, — კიდევ მომეცი ნ, დ!..

დეიდა იღებს და აწუდის მოკოლადის ასოებს.

დიმო მთლად გაწითლდა, ხვითი გადახდინა.

— დიმო, განსჯალე, კონს მოდი! — ეუბნება დეიდა, — შენ მკონი ვერ გაიგე რა გითხარი... შენი სახელი უნდა შეადგინო!..

— ჰო, ვიცი, სახელი! ვიცი, თუ დემოთი გწამს ნუ მიძლი!..

— დიმო, — დედას დეიდა, — მოიფიქრე — რა გქვიათ?

— შე?.. დიმომ ამაყად თავი მაღლა აიღო, შედგენილ სიტყვასე მიუთითა, და სთქვა:

— დეიდან შე მინდა, რომ შერმასდინი მერქვას!..

ეს ეველებდ კემრეული სახელია!

კატა და ლომი

(ივანე-არაკი საბა-სულხან ორბელიანიდან)

როტი კატა სსსეირნოდ გავებრთა უდრან ტეჟში,
ის იქ ისეთ რამეს მესგადა, არც ენახა თავის დღეში:
ნახა: ლომი მოძუკდარყო, ლეკვი იყო იქვე ობლად,
შეებრალა, წაიუვანა და კაუსდა აღმსრდელ-მშობ-
ლად,

უკვლავური შესწავლა, არ დასოვა მისთვის თავი,
კატა ჯიბით, უკვლამ ვიცით, არის ლომის ნათესავი.

როცა ლეკვი მოიხარდა, კასდა მძლავრი დიდი ლომი,
ცოტა ჭამა არ ჰყოყნიდა, ის შეიქნა ბუერის მღომი;
იწუო ტეჟში ნადირობა, მაგრამ ნადირს ჰსოცდა მწელად,
და მშიერმა ერთ დღეს კატა მოინდომა შესაჭმელად.

კატამ რა ეს შეამჩნია, უცებ ხეზე აირბინა,
ლომს იმედი გაუცრუვდა, დაღონდა და მოიწეინა,
და შესძახა კატას ხეზე: „ხეძო დედის მავიურო,
აღარ მღამდომს აწ მე შენი გულისწველობა დავიჯურო,
სომ ამბობდი, უკვლავური შემსწავლე თითქოს შენა,
მაგრამ ვსედაჟ, არ მსწავლე ხეზე ასულა, სე არბენა“!..
კატამ უთსრა: „ჯიბი ჩემ თავს, რაც განსწავლე—ისიც კმარა,
ეს ჩემთვის არ შექნახა, თავი როგორ დამეფარა“!..

ი. სიხარულიძე.

შოშია.

აღიან შიარული ფრინველია შოშია, და ამიტომ უწოდებენ უეგარს. უეგლანი სიამოვნებით ეკებებიან ადრე გაზაფხულზე, როდესაც იხინი მოყრინდებიან სოღმე ჯგუფ-ჯგუფად თბილ ქვეყნიდან და ასტყენ სასიამოვნო კლურტულს.

შოშიებს მიბაძვის დიდი ნიჭი აქვთ და იმათ ჯღრუტულში გაიკონებთ უოველხაირ ფრინველებისა, ცხოველებისა და ბაუეის სძსსაც კი. მაძლი შოშია მავი ფურისაა, უეთელ-ნისკარტა, მოწითალო-ფეხებიანი, კრძელ-ფრთებიანი და მოკლე-კუდიანი. მის მავ-კრილა ბუმბულს იისა და მომწვანო მშვენიური ფერი გადაჭრავს. ამნაირა მსოლოდ მაძლი შოშია, რომელიც გაზაფხულზე მოირთეება ასე და შემოდგომამდის კოსტად დადის; შემოდგომასე კი ის იცვლის ფერს და კმზგავსება დედალ შოშიას, ამოსდის ახალი მავი ბუმბული, რომელსაც ბოლოები თეთრი აქვს.

შოშიები წვეილ-წვეილად სცხოვრობენ და ძლიან უეგართ ერთმანეთი. როდესაც მოყრინდებიან გაზაფხულზე, თავის ძველ ბუდეებს მონახავენ, აგებენ შიგ ხალაბულას და სახლდებიან. შოშიებს უეგართ ჯგუფად ერთ ადგილას დასახლება.

აზრილში დედალი 6—7 კვერცხს სდებს და ავდება კრუნად. ბარტყები სამინელი გაუმძღრები არიან და მშობლები

დაუსრებლად და დაუსწროძელად ესიდებიან იმათთვის საჭმელად, რა არ კინდა, რომ არ სჭამდნენ ბარტუები. აუარებულ ჭიანჭუს ანადგურებენ ამ დროს შოშიები და ამით დიდი სარგებლობა მოაქვთ ჭირახსულისათვის. ხანდახან ისე იდლებიან შვილებისათვის საჭმელის შენითა და სიღვით მშობლები, რომ დაქანცულნი ეკვიძიან ფრთა-გამლილნი და ნისკარტ-გაღებულნი მიწასე, და ხანამ ცოტას არ დაისუენებენ, ვერ იძურიან.

გაჭირების დროსაც შოშია კარგ კუნებასეა: ეოჯელათვის შიარულად კალობს და ქლურტულობს თავის ბუდესთან.

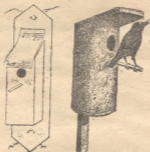
ბარტუები რომ გამოიხეკებიან ორი კვირის განმავლობაში იმოსებიან ნაცრისფერი ბუმბულით, კიდეც რამოდენიმე დღე, და მისის მეთრე ნახევარში მშობლები გადმოაფრენენ სოღამე ბუდიდან და ასწავლიან სასრდოს შოვნას.

სასოგადოდ, შოშიები საცხოვრებლად უფრო ვაკეებიანსა და ტეიან ქვეებს ეტანებიან; მაგრამ, თუ შესაფერი ბინები იმაფს, გადაფრენის დროს 'სოგჯერ რჩებიან კსასე, მაკალითად ერთ ქვეანაში (ტურინგანში) ერთმა მყცნიერმა ამ 62 წლის წინად გაუკეთა შოშიებს ხელოვნური ბინები და ამხარად შეახვიდა ისინი იქ ცხოვრებას.

რადგანაც შოშია, მისი შიარული ხსიათისა და სარგებლობის გამო უკვარს ხაღსს, ცდილობენ ახლო დაბინავონ, გაუადვილან ბინის გაკეთება, და იმით შველიან, რომ ზატარა სახლებს უკეთებენ.

ხვენშიაც შესვდებით, სოფლებსა და ქალაქებში, ხესე ან ძალად ჭოკხე შოშიისათვის გაკეთებულ ზატარა სახლებს. სამწუნაროდ ბევრს კი არ აკეთებენ ხვენში ამისთანა სახლებს. შოშიის სახლების გაკეთება კი ძალიან ადვილია. უნდა აიღოთ რამოდენიმე ზატარა ფიცარი და გააკეთოთ ვუთი. სიგრძე უნდა ჰქონდეს 11—12 კოჯი, და სიგანე—4½, ორივე

მხრით. ზედა კიდიდან ორ კოჯსე, ქვემოდ, უნდა გაუკეთოთ $1\frac{1}{4}$ კოჯის სიგანე ნახურეტი, შესაფრენ-გამოსაფრენად.

შომიას სახლები

ფიცრის უფოს გარდა გამოდგება აგრეთვე გამოქეთვნილი, დაქანებულ-ძირიანი ხის ნაძორი, ამავე ზომისა (დრუიანიხე). ნახურეტის ქვემოდ უნდა შეურჭოთ ზეტარა ჯახი,—შომიის დასაჯდომი.

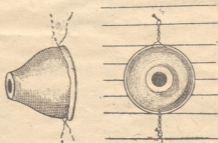
თუ შომიას სახლს ზედაშირი მავარი არა აქვს, უნდა გაუკეთოთ სახურავი ვაფრის, ქვსტის, ან სხვა რამესი. სახურავი ორი-სამი კოჯით სახლის თავსე უნდა იყოს გრძელი და ცოტათი დაქანებული, რომ წვიმა ან სეტყვა არ ჩავიდეს ნახურეტში და არ დასკულოს ბარტეები. მიკ არაფრის ჩაყენა არ არის სჭირო.

შომიას სახლი უსათუოდ ღრმა უნდა იყოს (4 კოჯი მაინც) რომ კატამ თოთით არ ამოათრიოს ბარტეები; ნახურეტიც არ უნდა იყოს განიერი, რომ სხვა-და-სხვა მტაცებელთ, შომიის კვერცხების მოყვარულთ, როგორც მაგალითად: ევა-ვი, კატკაჭი და ციუუები, —არ შეეძლოთ მიკ შესვლა. არც ისეთი ვიწრო ვარკა, რომ შომია მიკ ვერ შეეტიოს.

შომიას სახლი უნდა მიაკრათ ხესე, რაც შეიძლება მდლდა; შომიაც დაინახავს შორიდან, და კატის შომიც არ ექნება. ისე უნდა მიაკრათ, რომ ნახურეტი სამხრეთით ჰქონდეს. ყრინვე-

ლებს სრდილოეთისაკენ არ უყვართ ბუდის ზირი. თუ ჯოხზე მიაკრავთ სსხლს, ზემოდ ტოტებიანი ჯოხი უნდა დაურჭოთ. როცა კრუსი შოშია კუერცხებს ასის, მძალი ამ ტოტზე ჯდება და კალობს. სეს სამ საკესზე ძირს არ უნდა მიაკრათ სსხლი. მაგრად უნდა მიაკრათ, რომ ქარმა არ ჩამოაგდოს, არ აღაფლავოს, და სსხლმა არ იჭრატყუნოს. შოშია ძალიან ჭკვიანი ფრინველია, სსხამ დაბინავდებოდეს, ეოველ მხრივ სინჯავს სსხლს, და თუ არ მოეწონა—მიც არც დასსხლდება.

თუ ცსურთ ბუერი შოშია დაბინავოთ, შეიძლება ცალ-ცალკე სსხლების მიკიერ ერთი გრძელი სსხლი გააკეთოთ; მხოლოდ რამოდენიმე ნასურეტი უნდა გამოხჭრათ; მიგნით კი დეოფვა არ არის საჭირო.

შოშიას ქვიტიკრის სასახლე

შეიძლება აგრეთვე შოშიას მოუწყოთ ქვიტიკრის სსხსხლე. ამისათვის საჭიროა იმოვნოთ თიხის გაბზნრული დიდი ქოთანის კატეხილი ქოთნები უველგან ბუერია. ფსკერის შუა ადგილი გამოხვრიტეთ ლურსმნით, მერე კანიერ ღია ზირზე შემოუჭირეთ მავთული და სადმე კედელზე, რომელიც სსმხრეთისაკენ არის მიქცეული, მაგრად მიაკრათ. ზვეით ტოტებიანი სის შტო დაურჭვით. ამისთანა სსხლი ძალიან კარგია: თბილიც არის, წვიმაც არ ხავა შივა და კატაც ვერ მოუღება.

ბასართობი

შარადები

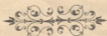
(წარმოდგენილი პ. ნიორაძის მიერ)

I

კატის-თვალემა ფრინველსა
ის სიტყვა დაუმტკთა,
რა დღეშიც მის წინ თავუიან,
თავბოლოს უხმო აგდეთა;
ერთად—იგი არ გატყდება,
თუ კინდ შორს გადააგდეთა.

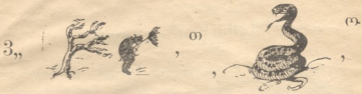
II

ზირველი—იქ გამოხსდება,
როცა ვიწუებთ ზომხსაო,
ბოლო უხმო—გამოვაცლოთ
ნუ დავიწუებთ ზმორფსაო;
მუორე აქვთ ცხოველებსა—
იძის ეველა ზოგჯესაო.
შეერთებული თვალს მოხწონს,
ხშირად ცხვირიც უნოსაესაო.

რ ე ბ უ ს ი

(წარმოდგენილი ვ. ნადირაშვილის მიერ).

ყურძნის
კრეფა
ანუ?

მ

რა მდენი ჩხირია აქ შემოხზული

25 დეკემბერს რასა ვლდესასწაულობთ?

ბ

პ ა ნ ი ბ რ ე ბ უ ს ე ბ ი

1) ჩს

4) ხვ

2)

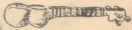
5) ქ

3) გუ

6) თა

შემოწიწრულება.

30 მარტს, 1919 წელს, კარლო ნინიძემ, ვლადიმერ ხარტიშვილმა, ევგენია პაჩულიამ და თამარა წიფწივაძემ გამართეს საბავშვო წარმოდგენა, მოაგროვეს 17 მან. 75 კაპ., რასაც გაახლებთ წითელი ჯვრის ობოლ ბავშვთა თავშესაფარის სასარგებლოდ.

ნინო ნინიძე.

„ნაკადულის“ რედაქციას.

ამასწინად ქ. ტფილისის საღვურზე ვილაც ბოროტომქმედმა ჯიბიდან ამომაცალა საფულე 800 მანეთით, უგზა-უკვლოდ დაკარგული ჩემი ძმის სურათით და ახლად გარდაცვალებული ძმის შესახებ ქუთაისიდან გამოგზავნილ დეპეშით.

ამ დროს ვილაც ჩემმა უცნობმა ღლონტმა ბილეთის საყიდლად გადმომცა 25 მანეთი. ვუძღვენი მადლობას თანაგრძნობისათვის და იმ 25 მანეთს ახლა ვუგზავნი „ნაკადულის“ რედაქციას ბ. ღლონტისათვის მადლობის აღსანიშნავად.

ასოთამწყობი დათიკო ნ. ღლონბერიძე.

რედაქციამ მიიღო ზემოაღნიშნული ფული და შემომწირველს წრფელ მადლობას უცხადებს დახმარებისათვის.

„ნაკადულის“ რედაქტორი ნინო ნაკაშიძე.

მიიღება ხელის მოწერა 1919 წლისათვის

დასურათებული საყმაწვილო ჟურნალი

„ნაკადული“

(წელიწადი შეთუთხმეტე)

ჟურნალი გამოვა ჩვეულებრივ პროგრამით

საგანგებოდ მოწვეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით
მცირე-წლოვანთა და მოზრდილთათვის.

ჟურნალი გამოვა თვეში ერთჯერ მცირე-წლოვანთათვის—48 გვერდი და მოზრდილთათვის—64 გვერდი.

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—55 მან. ნახევარი წლით—30 მან. ცალ-ცალკე: მცირე-წლოვანთათვის—30 მ. მოზრდილთათვის—30 მან.

ფოსტის ადრესი: თბილისი, „ნაკადულის“ რედაქცია. ტელეფონი 7—51.

რედაქციაში არის გასული წლის კომპლექტები.

ხელის მოწერა მიიღება:

თბილისში—„ნაკადულის“ რედაქციაში, ზუბალაშვილის სახლი, გოლოვინის პროსპ. შემოსასვლელი—დავითის ქუჩიდან, № 2, წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, სასახლის ქუჩა; ქუთაისში—ისიდორე ვეიცარიძესთან, მ. ყაუჩიშვილთან, თ. მთავრიშვილთან და მატრონე მომფორიასთან; ფოთში—ლულუმიღე შვერელიძესთან; ბათუმში—ტროფიმ ინასარიძესთან—ფოსტაში; თელავში—ვანო პაატაშვილთან; გორში—ქეთევან ჯაფხიშვილთან და ნინო ლომოვურთან; ქიათურაში—ი. წერეთელთან; ხონში—მ. ი. კვეციანიძესთან; ოზურგეთში—სალომე ხუნდაძესთან; ლანჩხუთში—მასწავლებელ ჯუღელთან.

რედაქტორი ნინო ნაკაშიძე.

გამომცემელი თ. პავლე იოსების ძე თუშჩანაშვილი.